

ISSN: 2985-2366 (Online)

วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน
Journal of Administration Management and Sustainable Development

Homepage: <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd>
e-mail: jamsdonline@gmail.com

กระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุม
การระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
Management process and participative management affecting effectiveness
in controlling the outbreak of COVID-19 of the Disease Control Operations Center
in Wanon Niwat District, Sakon Nakhon Province

นพรัตน์ สุตตะมา^{1*}, สันญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง², ละมัย ร่มเย็น³

Nopparat Sudtama^{1*}, Sanyasorn Swasthaisong², Lamai Romyen³

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Mater of Public Administration Program in Public Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University

^{2,3}Department of Public Administration, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: nopparat.moj@gmail.com^{1*}

Received: December 25, 2025

Revised: April 21, 2026

Accepted: January 29, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 2. ระดับประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 และ 3. อิทธิพลของกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 315 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ค่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.40-1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.984 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.333-0.767 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการบริหารจัดการในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 และประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. กระบวนการบริหารจัดการ ด้านการประสานงาน ด้านการบังคับบัญชา/สั่งการ และด้านการวางแผน ยกเว้นด้านการจัดองค์กร และด้านการควบคุม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 61.70 และ 3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านความยึดมั่นผูกพัน ยกเว้นด้านการไว้วางใจกัน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 71.80

คำสำคัญ: กระบวนการบริหารจัดการ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพ, โควิด-19

Abstract

The purposes of the research are the following to study: 1. the level of the management processes and participative management on the effectiveness in controlling the outbreak of COVID-19, 2. the level of the effectiveness in controlling the outbreak of COVID-19, and 3. the influence of the management processes and participative management on the effectiveness in controlling the outbreak of COVID-19. The research sample consisted of 315 administrators and operational staff from the Action Center for Disease Control in Wanon Niwat District, Sakon Nakhon Province. Stratified random sampling and simple random sampling methods were employed. The research instrument used for data collection was a questionnaire with index of item-objective congruence indices between 0.40 to 1.00, a reliability coefficient at 0.984, and discrimination indices between 0.333 to 0.767. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research revealed these results: 1. the management process in the control of the outbreak of COVID-19, of the action center disease control, the participative management, and the effectiveness of the control of the outbreak of COVID-19, of the action of the Center for Disease Control were also found to be at a high level, 2. Regarding the management process, coordination, directing, and planning, excluding organizing and controlling, had a statistically significant influence on the effectiveness of COVID-19 outbreak control at the 0.01 level. Together, these factors could predict 61.70 percent of the variance, and 3. Regarding participatory management, operational autonomy, joint goal and objective setting, and commitment excluding mutual trust had a statistically significant influence on the effectiveness of COVID-19 outbreak control at the 0.01 level. Together, these factors could predict 71.80 percent of the variance.

Keywords: management process, participative management, effectiveness, COVID-19

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ได้แพร่อย่างรวดเร็วและกว้างขวางไปหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งมีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดของโรคดังกล่าวเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ

(public health emergency of international concern) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ จึงได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ดี ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะเกิดการติดต่อของโรคดังกล่าวที่มากับผู้เดินทางจากนอกราชอาณาจักร ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคที่อาจจะเข้ามาภายในราชอาณาจักร และเพื่อให้การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการด้านวิชาการ จึงเห็นสมควรประกาศกำหนดให้ท้องที่นอกราชอาณาจักรที่เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นเขตติดโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งหากสภาวการณ์ของโรคดังกล่าวสงบลงหรือมีเหตุอันสมควรจะได้มีการประกาศยกเลิกเขตโรคติดต่ออันตรายต่อไป ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ท้องที่นอกราชอาณาจักรที่เป็นเขตติดโรคติดต่ออันตราย กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 ประกาศ ณ วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2563 (ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1), 2563)

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2563 นายมนต์สิทธิ์ ไพศาลธนวัฒน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ได้ออกหนังสือด่วนที่สุด ที่ สน 0018.1/ว9536 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค (ศปก.) เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ และนายกเทศมนตรี นครสกลนคร ตามที่นายฉัตรชัย พรหมเลิศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินในส่วนที่เกี่ยวกับการสั่งการและประสานกับผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้มีโทรสารในราชการกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0230/ว2641 ลงวันที่ 7 พฤษภาคม 2563 ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ตามคำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ 2/2563 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2563 เรื่อง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนด ออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคจังหวัด (ศปก.จังหวัด) ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอ (ศปก.อำเภอ) ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคตำบล (ศปก.ตำบล) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ กำกับ ดูแล ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นั้น ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เพื่อให้การกำกับ ดูแล ตามมาตรการป้องกันโรคตามที่ทางราชการกำหนด เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ขอให้จังหวัดดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค (ศปก.) ในแต่ละระดับ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้แต่งตั้งศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคจังหวัด (ศปก.จ.) นายอำเภอ เป็นผู้แต่งตั้งศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอ (ศปก.อ.) และศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคตำบล (ศปก.ต.) และนายกเทศมนตรีเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง (ศปก.ทน./ศปก.ทม.) ตามโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด พร้อมทั้งกำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคในพื้นที่โดยเคร่งครัด (จังหวัดสกลนคร, 2563) และนางสาวพิมพ์พร เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2565) ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กล่าวถึงข้อมูลผู้ป่วยเสียชีวิตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดสกลนคร ปี พ.ศ. 2564 ไว้ว่า จังหวัดสกลนคร พบผู้ป่วยยืนยันสะสม จำนวน 8,053 ราย และอำเภอที่พบผู้ป่วยเสียชีวิตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดสกลนคร สูงสุด 3 อันดับแรก คือ อำเภอนวนนิวาส จำนวน 1,127 ราย รองลงมาคือ อำเภอสว่างแดนดิน จำนวน 1,106 ราย และอำเภอเมืองสกลนคร จำนวน 886 ราย ตามลำดับ (กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อ, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาระบบการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร เพื่อทราบถึงระดับกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ระดับประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร รวมถึงกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาด

ของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ดังกล่าว ตลอดจนทำเป็นข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ระดับอำเภอ และสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและพัฒนาระบบบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร (ศปก.อ.) ในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการเหตุการณ์ ติดตามสถานการณ์ของโรคและสาธารณสุขที่เกิดขึ้น อำนาจการ สั่งการ ควบคุม เฝ้าระวัง กำกับ และติดตามประเมินแก้ไขปัญหาในการตอบโต้ต่อสถานการณ์สาธารณสุข บริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการตอบโต้และระงับภัย ประสานระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกองค์กร ตัดสินใจ ยกระดับหรือลดระดับศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (emergency operation center) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่กลุ่มภารกิจต่าง ๆ แต่งตั้งคณะกรรมการ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างกลุ่มภารกิจต่าง ๆ และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน เพื่อหยุดยั้งโรคติดต่อหรือสาธารณสุขที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการ

Henri Fayol (ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2542 อ้างถึงใน เกศรา แสนศิริทวีสุข และคณะ, 2564) ทฤษฎีการบริหารจัดการ POCCC ประกอบด้วย

- 1) การวางแผน (Planning: P) การเตรียมพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน (preparedness) และตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (response) COVID-19 ระลอกที่ 3 เดือน เมษายน พ.ศ. 2564
- 2) การจัดองค์กร (Organizing: O) ในการจัดทีมตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน EOC และมีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มภารกิจ
- 3) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding: C) มีการจัดระบบบัญชาการเหตุการณ์
- 4) การประสานงาน (Coordination: C)
- 5) การควบคุม (Controlling: C) การควบคุมกำกับตลอดจนบริหารจัดการทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปตามกรอบหรือมาตรฐานที่กำหนด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Likert (1978 อ้างถึงใน นิสราพร แซ่มชุงาม, 2561) ได้เสนอทฤษฎีการบริหาร 4 รูปแบบ และเรียกว่า การบริหาร 4 ระบบ (system 4) ประกอบด้วย

ระบบที่ 1 เผด็จการ (exploitative authoritative) ระบบการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนเองสูงมาก โดยให้ความไว้วางใจต่อผู้ร่วมงานน้อย การตัดสินใจจะมาจากผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น การติดต่อสื่อสาร จะสั่ง

เบื้องบนหน่วยเหนือลงมา การจูงใจให้ทำงานจะบีบบังคับหรือสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ขึ้นให้เกิดความเกรงใจกลัว ความสัมพันธ์โดยส่วนตัวจะมีน้อย และลักษณะการทำงานมักจะทำตามความสามารถส่วนบุคคลเป็นรายคน เป้าหมายต่าง ๆ จะออกมาในลักษณะคำสั่งจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเท่านั้น

ระบบที่ 2 เผด็จการแบบมีศีลป (benevolent authoritative) ระบบการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะแสดงออกถึงท่าทีที่ไว้วางใจต่อผู้ร่วมงานมีวิธีการจูงใจผู้ร่วมงานโดยรางวัล แต่บางครั้งมีการบังคับ ยอมให้มีการสื่อสารจากผู้ร่วมงานไปสู่ผู้บริหารบ้าง บรรยากาศอาจดูเหมือนผู้บริหารขอความคิดเห็น และยอมรับความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานแต่จริง ๆ แล้วนโยบายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรจะถูกกำหนดโดยผู้บริหารเท่านั้น ซึ่งผู้บริหารอาจให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจได้ในระดับหนึ่ง แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับนโยบายที่ผู้บริหารได้วางไว้

ระบบที่ 3 การปรึกษาหารือ (consultative) ระบบการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารจะยอมรับความสามารถของผู้ร่วมงานมาก มีความไว้วางใจและยอมให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจ โดยการขอคำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะเพื่อประกอบเป็นแนวทาง มีการจูงใจในลักษณะของการให้รางวัลเป็นส่วนใหญ่ การติดต่อสื่อสารเป็นแบบ 2 ทาง โดยสมบูรณ์ ผู้บริหารจะเป็นฝ่ายวางนโยบายขององค์กรอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการทำงาน ความสัมพันธ์ส่วนตัวจะใกล้ชิดสนิทสนมกันได้ทั้งผู้บริหารและผู้ร่วมงาน แต่การตัดสินใจในเรื่องสำคัญยังคงเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารอยู่

ระบบที่ 4 กลุ่มที่มีส่วนร่วม (participative group) ระบบการบริหารแบบนี้ ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงานมาก มีการกระจายการตัดสินใจ ส่งการไปทั้งองค์กร การติดต่อสื่อสาร นอกจากจะเป็นสองทางแล้ว ยังมีการติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วย การจูงใจมักอยู่ที่เป้าหมายและการพัฒนาองค์การ ความสัมพันธ์โดยส่วนตัวเป็นอย่างดีมีมิตรระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน โดยทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะสนับสนุนความพยายามที่จะให้เป้าหมายขององค์กรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้

Swansburg (1996 อ้างถึงใน อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง, 2562) ผู้บริหารทางการศึกษาของโรงเรียนพยาบาลแห่งวิทยาลัยทางการแพทย์จอร์เจีย ได้แบ่งองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1) การไว้วางใจกัน (trust) การไว้วางใจกันเป็นฐานพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์ เรียบร้อย หากได้รับการยอมรับไว้วางใจจากผู้บริหาร ช่วงเวลาในการให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการบริหารงานควรได้รับการควบคุมจากผู้บริหาร ภาระงานทั้งหมดหรือการตัดสินใจ ผู้บริหารจะให้โอกาสเท่าที่เป็นไปได้ ผู้บริหารที่ให้อำนาจและให้ความไว้วางใจแก่ผู้ร่วมงาน จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถและข้อบกพร่องของผู้ปฏิบัติงาน แนวคิดพื้นฐานที่ทุกคนมีคือ ความไว้วางใจ โดยผู้ปฏิบัติงานทุกคนย่อมรู้จักงานของตนดีกว่าใคร ๆ ทุกคนสามารถที่จะยอมรับความรับผิดชอบในการบริหารงาน ถ้าความรับผิดชอบจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม และสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด และความคิดสร้างสรรค์จะมีอยู่ในบุคลากรทุกระดับในองค์การ

2) ความยึดมั่นผูกพัน (commitment) บุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงาน ต้องการความผูกพันที่จะปฏิบัติ ผู้บริหารควรที่จะให้การสนับสนุนช่วยเหลือและฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานต้องมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผู้บริหาร ประสบการณ์ในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความขยันหมั่นเพียร อดทน ผลิตผลในการทำงานมีมากขึ้น

3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (goals and objectives) ความขัดแย้งเป็นความต้องการหลักหรือเป้าหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อมนุษย์มีการทำงานร่วมกัน ดังนั้น การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร ย่อมจะขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะทุกคนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน มีการทำงานที่มีทิศทางเดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ผลผลิตหรือผลงานก็จะออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สามารถเกิดขึ้นได้บ่อยและอย่างมีเหตุผล สามารถที่จะร่วมกันตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยการร่วมกันประชุมปรึกษา (conference) การประชุมปรึกษาจะเป็นการทำหาความสามารถของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน สร้างความชัดเจน ทำให้มีความเห็นสอดคล้องกัน สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน (autonomy) เป็นภาวะที่มีความอิสระต่อความรับผิดชอบในการทำงาน ความมีอำนาจหน้าที่ และความสามารถในการรายงานสำหรับงานของแต่ละบุคคล ผู้ปฏิบัติงานต้องการความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ในการตัดสินใจในการทำงานของตนเอง ซึ่งจะทำให้มีความทุ่มเทและเต็มใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เต็มความรับผิดชอบที่ได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19

เกศรา แสนศิริวิสุท และคณะ (2564) การเปรียบเทียบแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อควบคุมการระบาด เป็นกลุ่มก้อนของโรคโควิด-19 ในชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท เขตสุขภาพที่ 10 แนวทางการบริหารจัดการ เพื่อควบคุมการระบาดเป็นกลุ่มก้อน (cluster) ของโรคโควิด-19 โดยการบริหารจัดการเพื่อควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ประกอบด้วย

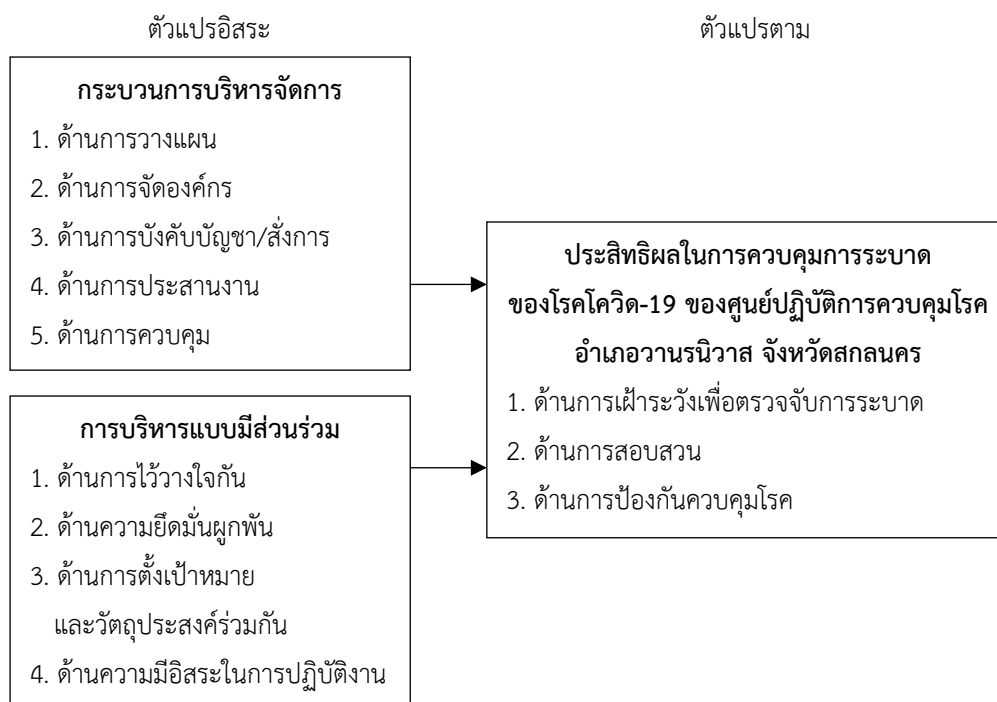
1) การเฝ้าระวังเพื่อตรวจจําการระบาด (detection)

2) การสอบสวน (investigation) กรณีพบผู้ป่วยยืนยัน มีผล RT-PCR (Polymerase chain reaction) เป็นบวก ห้องปฏิบัติการแจ้งทีม CDCU ภายใน 3 ชั่วโมง และทีม CDCU จะดำเนินการออกสอบสวนโรภายใน 12 ชั่วโมง เพื่อติดตามกลุ่มผู้สัมผัส ค้นหาแหล่งรับเชื้อก่อนการป่วย 14 วัน และโอกาสในการแพร่กระจายเชื้อหลังป่วยก่อนเข้าสู่ระบบการรักษา

3) การป้องกันควบคุมโรค (prevention & control) ผลลัพธ์ในการควบคุมโรค ดังนี้ 1) สามารถหาแหล่งรับเชื้อ (กลุ่มเสี่ยง/กิจกรรม/แหล่งเสี่ยง/ช่วงเวลาเสี่ยง) เช่น หา Index case/ First case/ Import case ได้ 2) ค้นหาแหล่งแพร่โรค มีการจัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยงให้ครอบคลุม และเก็บตัวอย่างตรวจ ทางห้องปฏิบัติการ 2 ครั้ง 3) การทำ Home Quarantine คุณภาพ (สุ่มประเมิน) 4) ค้นหาขอบเขตการระบาดได้ โดยไม่พบแพร่เชื้อในวงกว้าง (ระบาดวง 3-4) ควบคุมโรคได้ ใน 28 วัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้ 1) แนวคิดของเกศรา แสนศิริวิสุท และคณะ (2564) ทฤษฎีบริหารจัดการ POCCC ของ Henri Fayol มากำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 2) แนวคิดของ Likert (1978 อ้างถึงใน นิสรพร แซ่มชุงาม, 2561) และ Swansburg (1996 อ้างถึงใน อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง, 2562) มากำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และ 3) แนวคิดของเกศรา แสนศิริวิสุท และคณะ (2564) แนวทางการดำเนินงานคัดกรอง เฝ้าระวัง และสอบสวนโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม 2563 (กรมควบคุมโรค, 2563) แนวทางการเฝ้าระวังและสอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ฉบับวันที่ 11 สิงหาคม 2564 (กรมควบคุมโรค, 2564a) ประกอบกับประเด็นสำคัญที่มีการเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลง จากแนวทางการเฝ้าระวังและสอบสวนโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 ฉบับวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2564 (ปรับปรุงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2564) (กรมควบคุมโรค, 2564b) สามารถกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและผู้นับถือของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย คณะกรรมการตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขสำหรับโรคระบาดและภัยสุขภาพ และตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (Emergency Operation Center: EOC) ประจำปี พ.ศ. 2563 ตามคำสั่ง อำเภอวารินนิวาส ที่ 188/2563 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข สำหรับโรคระบาดและภัยสุขภาพและตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ประจำปี พ.ศ. 2563 สั่ง ณ วันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2563 คณะกรรมการดำเนินงานตามสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามคำสั่งของคณะกรรมการ ประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอวารินนิวาส หรือ คปสอ.วารินนิวาส ที่ 005/2564 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ตามสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สั่ง ณ วันที่ 19 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2563 เจ้าหน้าที่ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปีงบประมาณ 2564 ตามคำสั่งศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส ที่ 513/2564 เรื่อง การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปีงบประมาณ 2564 สั่ง ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2564 คณะกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับอำเภอ คณะกรรมการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการระดับตำบล ตามคำสั่งอำเภอวารินนิวาส ที่ 431/2564 ลงวันที่ 20 เมษายน 2564 เรื่อง จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการและแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ปฏิบัติการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 1,473 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย คณะกรรมการตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขสำหรับโรคระบาดและภัยสุขภาพ

และตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ประจำปี พ.ศ. 2563 คณะกรรมการดำเนินงานตามสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เจ้าหน้าที่ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 คณะกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับอำเภอ คณะกรรมการระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการระดับตำบล จำนวน 315 คน ซึ่งได้จากการใช้สูตรคำนวณหากลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ในหน่วยงาน และหน่วยงานต้นสังกัด โดยลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-end question)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ องค์ประกอบ และกำหนดตัวบ่งชี้ของแบบสอบถามการวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามในการวิจัยที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และการใช้สำนวนภาษา (wording) เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อคำถามของการวิจัยในแบบสอบถาม (question) ให้ถูกต้องเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบ จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปรของการวิจัย เลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.40-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (discrimination power) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (item total correlation) คัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.361 ขึ้นไป ค่าวิกฤตของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง 0.333-0.767 แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1990 อ้างถึงใน นพพร ธนะชัยพันธ์, 2555) ทั้งนี้ ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ต้องมากกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามนั้นใช้ได้ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.984

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้อำนวยการเหตุการณ์ของคณะกรรมการตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขสำหรับโรคระบาด และภัยสุขภาพและตั้งศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (Emergency Operation Center: EOC) ประจำปี พ.ศ. 2563 ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคติดต่ออำเภอวานรนิวาสของเจ้าหน้าที่ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 ปีงบประมาณ 2564 และประธานกรรมการของคณะกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน

3.2 ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้ เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน ในเขตพื้นที่ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม

3.4 ภายหลังดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการลงรหัสเลข (code) แล้วนำแบบสอบถามที่ลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานในหน่วยงาน ใช้การแจกแจงความถี่ (frequencies) และร้อยละ (percentage)

4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย 1) กระบวนการบริหารจัดการในการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และ 3) ประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.3 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย 1) กระบวนการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และ 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression) แบบพร้อมกันทั้งหมด (enter) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในเบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อป้องกันการเกิด multicollinearity ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการบริหารจัดการของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับกระบวนการบริหารจัดการของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค อำเภอมารินวาส จังหวัดสกลนคร

ด้านที่	กระบวนการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การวางแผน	4.10	0.60	มาก
2	การจัดองค์กร	4.02	0.60	มาก
3	การบังคับบัญชา/สั่งการ	4.15	0.62	มาก
4	การประสานงาน	4.06	0.61	มาก
5	การควบคุม	4.05	0.63	มาก
ภาพรวม		4.07	0.55	มาก

จากตาราง 1 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอมารินวาส จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบังคับบัญชา/สั่งการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ด้านการควบคุมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดองค์กร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอมารินวาส จังหวัดสกลนคร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค อำเภอมารินวาส จังหวัดสกลนคร

ด้านที่	กระบวนการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การไว้วางใจกัน	4.11	0.63	มาก
2	ความยึดมั่นผูกพัน	4.17	0.63	มาก
3	การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.12	0.63	มาก
4	ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน	4.06	0.63	มาก
ภาพรวม		4.11	0.58	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค อำเภอมารินวาส จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความยึดมั่นผูกพันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการไว้วางใจกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค อำเภอมารินวาส จังหวัดสกลนคร ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอนาหวา จังหวัดสกลนคร

ด้านที่	ประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การเฝ้าระวังเพื่อตรวจจับการระบาด	3.98	0.67	มาก
2	การสอบสวน	4.15	0.65	มาก
3	การป้องกันควบคุมโรค	4.17	0.66	มาก
ภาพรวม		4.07	0.61	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอนาหวา จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การป้องกันควบคุมโรคอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ ด้านการสอบสวนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเฝ้าระวังเพื่อตรวจจับการระบาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$)

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของกระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอนาหวา จังหวัดสกลนคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression) แบบพร้อมกันทั้งหมด (enter) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของกระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอนาหวา จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. error	β	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	0.553	0.163		3.402	0.000		
การวางแผน	0.197	0.057	0.193	3.426	0.000**	0.392	2.549
การจัดองค์กร	0.053	0.028	0.076	1.860	0.064	0.747	1.339
การบังคับบัญชา/สั่งการ	0.245	0.064	0.250	3.812	0.000**	0.288	3.474
การประสานงาน	0.335	0.070	0.333	4.768	0.000**	0.255	3.922
การควบคุม	0.030	0.019	0.061	1.526	0.128	0.779	1.284
R = 0.785, R ² = 0.617, Adj. R ² = 0.610, F = 99.350, Sig. = 0.000**							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการ ด้านการประสานงาน ($\beta = 0.333$) ด้านการบังคับบัญชา/สั่งการ ($\beta = 0.250$) และด้านการวางแผน ($\beta = 0.193$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกระบวนการบริหารจัดการ ด้านการจัดองค์กร ($\beta = 0.076$) และด้านการควบคุม ($\beta = 0.061$) ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค

อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 61.70 ($R^2 = 0.617$) ขณะเดียวกันตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance เข้าใกล้ 1

5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบพร้อมกันทั้งหมด (enter) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. error	β	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	0.422	0.133		3.163	0.000		
การไว้วางใจกัน	0.044	0.056	0.046	0.789	0.430	0.272	3.679
ความยึดมั่นผูกพัน	0.218	0.053	0.224	4.080	0.000**	0.303	3.306
การตั้งเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ร่วมกัน	0.305	0.065	0.314	4.712	0.000**	0.204	4.897
ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน	0.321	0.053	0.332	6.049	0.000**	0.302	3.314
$R = 0.847$, $R^2 = 0.718$, Adj. $R^2 = 0.714$, $F = 197.376$, Sig. = 0.000**							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\beta = 0.332$) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\beta = 0.314$) และด้านความยึดมั่นผูกพัน ($\beta = 0.224$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการไว้วางใจกัน ($\beta = 0.046$) ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 71.80 ($R^2 = 0.718$) ขณะเดียวกันตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากค่า VIF ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance เข้าใกล้ 1

การอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร พบว่า กระบวนการบริหารจัดการด้านการประสานงาน ด้านการบังคับบัญชา/สั่งการ และด้านการวางแผน มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ได้ร้อยละ 61.70

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารจัดการเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ด้านการประสานงาน ด้านการบังคับบัญชา/สั่งการ และด้านการวางแผน ทำให้แต่ละหน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งภาคีเครือข่ายร่วมบูรณาการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติตามแนวทางที่ชัดเจนได้อย่างรวดเร็ว สอดรับกับนโยบายกระทรวงสาธารณสุข และระดับจังหวัด ที่มีแนวทางการบริหารงาน และมีการกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรค หรือศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ชัดเจน ซึ่งลักษณะของการสั่งการดังกล่าวในระดับอำเภอนั้น มีนายอำเภอเป็นประธานคณะกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นผู้สั่งการ นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการระดับตำบล คณะกรรมการระดับหมู่บ้าน ในการเฝ้าระวังการแพร่ของโรค ทำให้สามารถดำเนินงานควบคุมและจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Henri Fayol ที่ระบุว่า กระบวนการบริหารจัดการ เป็นขั้นตอนการบริหารการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ เป็นไปตามคำสั่งของจังหวัดสกลนคร สามารถสรุปอีกนัยได้ว่าศูนย์ปฏิบัติการฯ มีกระบวนการบริหารที่เป็นรูปธรรม มีการบริหารที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการกระจายอำนาจสู่ระดับตำบลและหมู่บ้าน ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จิตอาสาในพื้นที่ ช่วยให้เข้าถึงและแก้ไขปัญหาการระบาดได้อย่างทันทั่วทั้ง การประสานงานและการบังคับบัญชาที่ดี ทำให้การดำเนินงานตามเป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในองค์กร (effective & efficient) เปรียบได้กับการบังคับบัญชา คือ แนวทางและคำสั่งการ ส่วนการประสานงาน คือ การขับเคลื่อนระบบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นำมาเชื่อมโยงกัน เพื่อผลลัพธ์ คือ การควบคุมโรคระบาดที่มีความรวดเร็ว แม่นยำ และยั่งยืน ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฟ้ารุ่ง เลาหะนะวัฒน์ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากร (คน เงิน ของ) ได้อย่างพอเพียง รวมทั้งมีนโยบายการบริหาร และมาตรการในการดำเนินงานที่ชัดเจนและรวดเร็ว เป็นไปตามมาตรการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ของจังหวัดและเป็นไปตามคำสั่งจังหวัดระยอง ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การสั่งการในลักษณะของ “One Commander” ซึ่งมีนายอำเภอเป็นผู้สั่งการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Holt et al. (2021) ประเมินการตอบสนองโควิด-19 โดยใช้กระบวนการ “การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Monitoring & Evaluation: PM&E) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจและปรับปรุงการตอบสนองของระบบสุขภาพท้องถิ่นต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร่วมกับหลายภาคส่วน เช่น สาธารณสุข บริการทางการแพทย์ รัฐบาลท้องถิ่น โรงเรียน มหาวิทยาลัยภาคธุรกิจ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือร่วมกันเพื่อบันทึก (capture) ถอดรหัสกิจกรรม (code) วิเคราะห์ (characterize) รายงานและสื่อสารผล (communicate) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้กิจกรรมเกิดขึ้นหรือหยุดชะงัก ได้แก่ การตัดสินใจนโยบายท้องถิ่น ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ความสามารถในการจัดการทรัพยากร ส่วนปัจจัยกระบวนการบริหารจัดการ ด้านการจัดองค์กร และด้านการควบคุม ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ประการแรก ด้านการจัดองค์กร ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Henri Fayol ได้กำหนดให้การจัดองค์กร เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของกระบวนการบริหารจัดการ ซึ่งมีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจน รวมถึงการประสานงานหน่วยงานย่อยในแต่ละระดับตามแผนงานที่องค์กรกำหนด อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรายข้อด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มภารกิจตามโครงสร้างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รวมถึงมีการจัดทีมตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดขอบเขตของงานและความสัมพันธ์ของงานต่าง ๆ พร้อมทั้งกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อระหว่างหน่วยงานย่อยในระดับต่าง ๆ ตามแผนงานที่องค์กรกำหนด และมีการวิเคราะห์ทรัพยากรและการนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คนเงิน วัสดุอุปกรณ์ ของแต่ละหน่วยงานมาบูรณาการในการทำงานร่วมกัน

ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับมาก จึงอาจทำให้กระบวนการบริหารจัดการ ด้านการจัดองค์กร ไม่ส่งผลในเชิงสถิติ ประการที่สอง ด้านการควบคุม ซึ่งได้แก่ การควบคุมกำกับงาน การติดตามความก้าวหน้า ตลอดจนการปรับปรุงการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรายข้อด้านการควบคุมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การควบคุมกำกับงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ และมีการวัดประเมินผลงาน และติดตามความก้าวหน้าของงาน จึงอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการบริหารจัดการ ด้านการควบคุม ไม่ส่งผลในเชิงสถิติ

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านความยึดมั่นผูกพัน มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ได้ร้อยละ 71.80

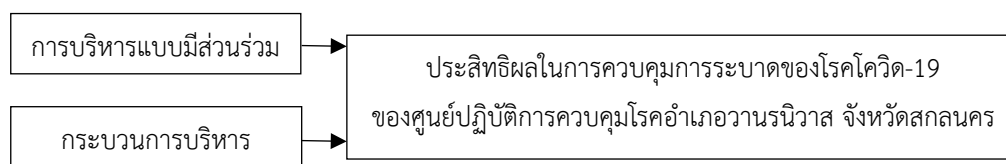
จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านความยึดมั่นผูกพันนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การ ทั้งในด้านการเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาได้มีโอกาสในการตัดสินใจ ทำให้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อลดความขัดแย้ง และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในการโต้ตอบสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมไปถึงสามารถรวมเสนอความคิดเห็นในการออกแบบขั้นตอนการปฏิบัติงาน การให้อิสระในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมประชาธิปไตย คอยให้คำแนะนำและฝึกฝนวิธีการปฏิบัติอยู่เสมอ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ช่วยสร้างแรงจูงใจทำให้เกิดความทุ่มเท อันจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดขององค์การ นอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในบริบทของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคฯ สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทั้งในเชิงนโยบายและเชิงระบบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Usman et al. (2021) ทำการศึกษาผลของ “ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม” (participative leadership) ที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของพนักงานและพฤติกรรมช่วยเหลือในช่วงโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในบุคลากรทางการแพทย์ ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงวิกฤต เช่น การบริหารงานบุคลากร ที่เน้นความร่วมมือ ความโปร่งใส และความซื่อสัตย์ สามารถส่งเสริมให้บุคลากรด้านหน้าเกิดแรงบันดาลใจและมีพฤติกรรมช่วยเหลือกัน เป็นกลไกสำคัญในขับเคลื่อนงานในระบบสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohamadian et al. (2022) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเตรียมความพร้อมและรับมือกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศอิหร่าน ผู้ให้ข้อมูลคือบุคลากรในโรงพยาบาล ทั้งผู้บริหาร แพทย์ และพยาบาล ผลการวิจัยแบ่งได้เป็น 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) การขยายขีดความสามารถ (capacity expansion) 2) งานบริหารจัดการ (management affairs) ได้แก่ มีการจัดวางระบบการบริหารบุคลากรใหม่ เช่น การจัดระเบียบยืดหยุ่น การระบุบุคลากรอย่างเร่งด่วน ระบบสื่อสารภายใน ถูกปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์ และใช้การประชุมออนไลน์และตารางปฏิบัติงานแบบยืดหยุ่น 3) บริการวินิจฉัย (diagnostic services) 4) บริการรักษา (therapeutic services) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Afolabi & Ilesanmi (2022) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การศึกษาในครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Engagement: CE) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระยะยาว โดยมีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเพิ่มเติม ดังนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ไม่ใช่แค่การกระจายข้อมูลจากบนลงล่าง (top-down) แต่หมายถึงการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนได้กำหนดและบริหารในแบบที่ตนเองมีส่วนร่วมจริง โดยผ่านคณะกรรมการหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) วัด โรงเรียน การสื่อสารจากผู้นำในท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนปัจจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการไว้วางใจกัน ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร ตามแนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Likert (1978 อ้างถึงใน นิสราพร แซ่มขุนาม, 2561) ได้กำหนดไว้ว่า ระบบบริหารแบบนี้ ถ้าผู้บริหารยังมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงานมาก มีการกระจายการตัดสินใจสั่งการไปทั้งองค์การ และมีการติดต่อสื่อสารนอกจากจะเป็นสองทางแล้วยังมีการติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยการจูงใจมักอยู่ที่เป้าหมายและการพัฒนาองค์การ ความสัมพันธ์โดยส่วนตัวเป็นอย่างฉันทมิตรระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน โดยทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะสนับสนุนความพยายามที่จะให้เป้าหมายขององค์การสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ อย่างก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยรายด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการไว้วางใจกัน ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาว่าสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์ เรียบร้อย รวมไปถึงมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็น ริเริ่ม สร้างสรรค์อยู่เสมอ และมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับมาก จึงอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการไว้วางใจกัน ไม่ส่งผลในเชิงสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยนำเสนอ ดังภาพที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการบริหาร ด้านการวางแผน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบังคับบัญชา/สั่งการ และด้านการประสานงาน
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความยึดมั่นผูกพัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน

ภาพที่ 2 รูปแบบอิทธิพลของกระบวนการบริหารและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาปัจจัยกระบวนการบริหารในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการจัดองค์กร ด้านการควบคุม และด้านการประสานงาน ตามลำดับ โดยควรมีการวิเคราะห์ทรัพยากร เพื่อจัดสรรทรัพยากรและการนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ มาบูรณาการในการทำงานร่วมกัน เพิ่มเติมกระบวนการวัดประเมินผลงานและการติดตามความก้าวหน้าของงาน เพิ่มเติมการตรวจสอบไม่ให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนกันหรือขัดแย้งกัน และการร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

1.2 ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน และด้านการไว้วางใจกัน ตามลำดับ โดยเพิ่มความมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นต่อการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน กระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

1.3 ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาปัจจัยประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการเฝ้าระวังเพื่อตรวจจับการระบาด โดยควรมีการเพิ่มการเฝ้าระวัง โดยการสุ่มตรวจทุก ๆ 2 สัปดาห์ ตามสถานที่ต่ออายุบัตรแรงงานต่างด้าว/ชุมชนแรงงานต่างด้าว/ชุมชนแออัด โรงงาน/สถานประกอบการ ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ สถานบริการผับ/บาร์/คาราโอเกะ/สนามมวย สนามชนไก่ หน่วยงานราชการด้านหน้าอื่น ๆ ธนาคาร/บริษัท/สำนักงาน และสถานที่ขนส่ง/ขนส่งสาธารณะ ทั้งทางบก น้ำ อากาศ ให้มากขึ้น ตามลำดับ

1.4 ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยกระบวนการบริหาร ด้านการประสานงาน ด้านการบังคับบัญชา/สั่งการ และด้านการวางแผน ตามลำดับ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ การร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การตรวจสอบไม่ให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนกันหรือขัดแย้งกัน การแก้ไขปัญหาในองค์กร เพื่อมุ่งให้งานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการในการดำเนินการอย่างรอบคอบ การติดตามการปฏิบัติงานตามคำสั่งอย่างเป็นระบบ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อรองรับภาวะฉุกเฉินและการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินอย่างเหมาะสม การพัฒนากลวิธีในการวางแผน เตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉินและการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินอย่างต่อเนื่อง การกำหนดและแจ้งกรอบวิธีการ ระยะเวลาและผู้รับผิดชอบอย่างเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน และการคาดการณ์สถานการณ์ภาวะฉุกเฉิน และการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติงานล่วงหน้า

1.5 ศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านความยึดมั่นผูกพัน ตามลำดับ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขต่อทีมงานและผู้บริหารได้อย่างมั่นใจ สามารถตัดสินใจในการทำงานและในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยตนเอง สามารถเสนอวิธีการทำงานที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ สามารถมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นต่อการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ร่วมกันกำหนดข้อตกลงในวิธีการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สามารถตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์และการเข้าถึงเป้าหมายร่วมกัน สามารถร่วมกันปรับปรุงวัตถุประสงค์และกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และมีความตั้งใจ ท่วมเท ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังและความสามารถ รวมถึงมีความเต็มใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน และมีความเชื่อมั่นและยอมรับแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิผลในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคในพื้นที่อำเภออื่น ๆ ของจังหวัดสกลนคร

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยกระบวนการบริหารจัดการและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมโรคอำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2563). *แนวทางการดำเนินงานคัดกรอง เฝ้าระวัง และสอบสวนโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม 2563*. กรมควบคุมโรค.
- กรมควบคุมโรค. (2564a). *แนวทางการเฝ้าระวังและสอบสวนโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ฉบับวันที่ 11 สิงหาคม 2564*. กรมควบคุมโรค.
- กรมควบคุมโรค. (2564b). *แนวทางการเฝ้าระวังและสอบสวนโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ฉบับวันที่ 1 ธันวาคม 2564 (ปรับปรุงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2564)*. กรมควบคุมโรค.
- กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อ. (2565). *ข้อมูลผู้ป่วย-เสียชีวิตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดสกลนคร ปี 2564*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร.
- เกศรา แสนศิริวิสุข, วนิดา ดิษวิเศษ และละมัย ร่มเย็น. (2564). *แนวทางการบริหารจัดการเพื่อควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในชุมชนเมือง เปรียบเทียบกับชุมชนชนบท เขตสุขภาพที่ 10*. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 1(1), 1-15.
- ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1). (2563, 25 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอน พิเศษ 69 ง. หน้า 10-16.
- จังหวัดสกลนคร. (2563). *คำสั่งจังหวัดสกลนคร ที่ 1180/2563 เรื่อง จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จังหวัดสกลนคร*. ศาลากลางจังหวัดสกลนคร.
- นพพร ณะชัยพันธ์. (2555). *สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัย*. วิทย์พัฒน์.
- นิสรพร แซ่มชงาม. (2561). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ฟ้ารุ่ง เลาหะนะวัฒน์. (2566). *ปัจจัยความสำเร็จในการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*. *วารสารศาสตร์สาธารณสุขและนวัตกรรม*, 3(2), 32-44.
- อมรภักดิ์ ปิ่นกำลัง. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- Afolabi, A. A., & Ilesanmi, O. S. (2022). Community engagement for COVID-19 prevention and control: A systematic review. *Public Health Toxicology*, 2(2), Article 10. <https://doi.org/10.18332/pht/149230>.
- Holt, C. M., Fawcett, S. B., Hassaballa-Muhammad, R., Partridge, D., & Jordan, S. (2021). Participatory monitoring and evaluation of the COVID-19 response in a local public health system. *Health Promotion Practice*, 22(6), 750-757.

- Mohamadian, M., Nasiri, T., Bahadori, M., & Jalilian, H. (2022). Stakeholder analysis of COVID-19 management and control: A case of Iran. *BMC Public Health*, 22, Article 1909. <https://doi.org/10.1186/s12889-022-14219-0>.
- Usman, M., Ghani, U., Cheng, J., Farid, T., & Iqbal, S. (2021). Does participative leadership matter in employees' outcomes during COVID-19? Role of leader behavioral integrity. *Frontiers in Psychology*, 12, 646442. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.646442>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed). Harper & Row.